

Lactantius om Galerius' styre, 305-311

5 *Lactantius (ca. 250-325) var retoriker, forfatter og kristen teolog. I sine skrifter forsvarede Lactantius den kristne tro. I værket "Om forfølgernes død" (De mortibus persecutorum) beretter Lactantius om en række forfølgelser af kristne igangsat af romerske kejsere. Med dette skrift ville Lactantius vise, at disse kejsere alle var tyranniske.*

10 Under ham [Galerius] forekom ingen milde straffe, hverken forvisning, fængsel eller straffearbejde, men bål, korsfæstelse og vilde dyr var daglige foreteelser. Hans tjenere og funktionærer blev henrettet med lanse, og halshugning var en form for dødsstraf, der kun blev tilstået nogle få, der havde gjort sig fortjent til denne velgerning. Alt dette var endda intet i sammenligning med, at veltalenheden blev kvalt, advokaterne fjernet og de retslærde forvist eller dræbt; vi-

15 denskaben blev henregnet til de sorte kunster, og dens udøvere blev foragtet og forbandet som fjender. Dommerne blev uafhængige af lovene og fik en ubegrænset frihed. Statholderne, som var militærpersoner uden videnskabelig uddannelse, blev udsendt til deres provinser uden juridiske rådgivere.

Men det var en offentlig ulykke og gav anledning til almindelig sorg, at der på en gang blev foretaget skatteopgørelse i alle provinser og byer. Vurderingsmændene spredte sig overalt og endevendte alt, så det lignede et fjendtligt angreb og en skrækkelig beslaglæggelse. Den dyrkede jord blev målt op ager for ager, vinstokke og frugttræer blev talt, husdyr af alle arter blev bogført, og alle mennesker blev skrevet op. By- og landalmuen blev samlet i byerne, og alle torve fyldtes af familier så store som fåreflokke, idet alle og enhver kom til stede med børn og

25 slaver. Byerne genlød af tortur og piskeslag; børn blev pint til at vidne mod deres fædre, de mest trofaste slaver mod deres herrer og hustruer mod deres ægtemænd. Hvis alt glippede, blev de selv underkastet tortur, og når smerten havde overmandet dem, fik de tilskrevet en ejendom, de ikke havde. Alder og helbred var ingen undskyldning. Syge og svagelige blev slæbt frem; hver enkelts alder blev vurderet, idet man lagde flere år til børnenes og trak fra i de gamle.

30 Overalt var der sorg og klage. Hvad hans forgængere med krigens ret havde gjort mod besejrede, det vovede Galerius at gøre mod romerne og deres undersåtter, fordi hans egne forfædre havde været underkastet den skatteansættelse, som Trajan efter sin sejr over dacerne havde pålagt dem til straf for deres vedholdende modstand.¹

Siden hen måtte man give penge for sit hoved og betale afgift for sit liv. Han havde ikke engang

35 tillid til selve vurderingsmændene, men det ene hold efter det andet blev sendt ud, som om de skulle kunne finde mere; og opgivelserne voksede også stadig, for selv om de intet fandt, lagde de til efter forgodtbefindende, for at det ikke skulle se ud, som om de var sendt forgæves. I mellemtiden formindskedes dyrenes antal, og mennesker døde; men ikke desto mindre blev der betalt skat for de døde, så nu var det hverken gratis at leve eller dø. Tiggerne var de eneste,

40 man ikke kunne kræve noget af; deres fattigdom og ulykke sikrede dem mod enhver form for uret. Da ynkedes den fromme mand alligevel over dem, at de ikke skulle lide noget savn. Han lod dem alle drive sammen og sejle ud på havet, hvor de blev druknet. Hvilken barmhjertig

¹ Ifølge Lactantius stammede Galerius fra Dacien, det nuværende Rumænien.

kejser, som sørgede for, at ingen var fattig under hans regering! Medens han på denne måde sørgede for, at ingen skulle undslippe skatteansættelse ved at foregive, at han var tigger, slog han trods enhver menneskeret en mængde virkelige tiggere ihjel.

5

Lactantius *De mortibus persecutorum* 22-23: Oversættelse af T. Damsholt: Lactantius: *Forfølgelsesernes død*. Kbh. (1971) s.49-51